

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Reus Dissapte 18 de Setembre de 1897

Núm. 3370

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna,

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

número 80, prop á la plassa de Catalunya

MALALTS DELS ULLS

Lo **DOCTOR BIADA**, oculista del Hospital del S. C. de Barcelona, ex-quefe de clinica y ab titol de las universitats de Berlin y Wurzburg, ex-ajudant dels Drs. Wecker y Landolt de Paris. Reb en CONSULTA á Reus, tots los diumenges y dilluns de 9 á 12 y de 4 á 5. Arrabal alt de Jesús, 38, sobre 'l Correu. Los demés dias á Barcelona, Claris, 44, cantonada á la Gran Via, de 11 á una y de 4 á 5.

SECCIÓ DOCTRINAL

La venjansa de Felip V

(Acapament)

28.—Son penjats á Girona los valents guerrillers catalans Noy d' Avinyonet, Joan Oliver y Francisco Montfort. A Vich sofreix la mateixa pena l'aguerrit Francisco Bach de Roda. Los coronels Amill y Brichfeus van pognar burlar la persecució del secretari de Felip V.

29.—Son recullits los Anals de Catalunya escrits per Felip de la Penya y tos los escrits publicats durant la guerra á favor de la llibertat de Catalunya.

30.—Se proibeix l' us de la espasa als catalans que tenian dret de portarne.

31.—Son presos los Jurats de las poblacions que no podian pagar lo donativo.

32.—Se proibeix als paysans de Barcelona anar pel carrer en grupos de mes de dos, després del toche de retrata.

33.—Son enderrocats tots los castells de Catalunya quina conservació no convenia al absolutisme real. Son incalculables las joyas arquitectonicas que per aquest motiu van desaparixer.

34.—«S' imposa la llengua castellana com oficial en la administració de justicia.»

35.—«Se modifia lo regimén municipal de Catalunya; establihi los corregidors, bailles y regidors de nombrament real.»

36.—«Es prohibit lo somaten.»

37.—«S' ordena que ls empleos á Catalunya puguin ésser desempenyats per castellans y tota mena d' espanyols.»

38.—«Se pren á Catalunya lo dret d' encunyar sa propia moneda.»

39.—Son tretos de la Diputació los quadros de Sant Jordi y ls escuts de las creus y barras catalanas. En son Hoch's hi posan retratos de Felip V. y escuts, torres, lleons y flors de lis.

40.—«Son cremats per ma del butxi á la sala de Sant Jordi de la Diputació los documents originals de gran número de títuls y distincions que s'havien concedit á diferents poblacions y particulars de Catalunya y á sa Generalitat.»

41.—L' any 1716, encare segnia l' intrús Felip enviant al desterro als catalans que havian defensat la llibertat de nostra terra.

42.—S' obligà als catalans á treballar en la construcció de la Ciutadela de Barcelona. Pera que s' veigiera quina manera ls pegavan sols dirim que un carro estava obligat á fer 40 viatges diaris, ab la condició de que si no ls feya tots, perdia ls 21 cuartos que se li donavan de jornal.

43.—«Son tancadas las Universitats de Lleyda, Girona, Tarragona y Vich.

44.—Es baixada del rellotje de la Seu de Barcelona y feta á trosso, la campana Honorata, per lo delict de haver tocat lo somaten durant lo siti.

45.—Se disposa que sia rebaixada á una tercera part de son valor la moneda anomenada ardis de Catalunya.

46.—L' any 1718, encare seguien los desterrors.

47.—Felip V. mana desguarnir la sala del Concell de Cent de Barcelona.

48.—Son suprimits la Junta de Sanitat y gran nombre de cárrechs de Barcelona, entre altres los d' archiver, mostessafs, guaita de Monjuich y consols de la ciutat á Nápoli, Palermo y Sardenya.

49.—En primer d' Octubre de 1718, s' aboli del tot la moneda catalana; tancant la Seca de Barcelona.

50.—Se mana que ls regidors de la ciutat portin banda y que las veneradas gramallas de nostros consellers siguin vestidas pe ls porter del ajuntament.

51.—Ademés dels desterrors comentats anteriorment, en 1719 son expulsats de Catalunya, 560 eclesiastichs y un gran número de seglars.

Mes agravis feu encara l' odiós Felip á Catalunya. Per no allargar no ls apuntarem.

Tansols volem recordar als catalans que l' odi que aquell rey nos portava, s' ha convertit en tradicional á Madrid. La tendència de fer desaparixer Catalunya ha sigut seguida ab bona voluntat no sols pels reys absoluts, sino pels ministeris constitucionals. En tot temps y en totes epocas nos están demostrant, que l' adagi popular «De Ponent, ni gent ni vent» es una gran veritat.

Peró, per més que fassin, Catalunya existeix y existirá. Mal que ls pesi.

Cap despotisme es capás de destruhirla.

La educació agricola

Fa uns quants mesos varem fer una visita á l' hermosa finca d' un antich amic de colégi; junt ab l' amo examinarem los conreus, fets segons los últims avenços.

Vegerem vinyas, blats y regadius, amples corralis plens de bestiar alimentats ab «turtós», departaments pera gallinas, manió de màquines agricolas, llevors escollidas, desde l' blat de Rieti al *Lolium silvictis*, y tos los conreus fecundisats principalment ab abonos quimichs.

Son propietari, doctor en lleys, s' havia eficionat de molts anys á l' agricultura; suscriptor de varias revistas agricolas que llegia ab fé, practicava ab gust y empenta las doctrins llegidas; Novas llevors, novas eynas, nous abonos y nou sistema d' administració.

També eran novas allí las insubordinacions del personal, que havia de cambiá ab frecuencia, perque aquells rústichs pagegos, aferrats á sa rutina, no posavan empenyo en llur treball; desgavellavan las màquines, malgestavan lo bitrat de sosa, perque no ls hi cabia el cap qu' aquells trosos de cristall tinguesin tant de poder fertiliscent com los fems; y aquesta desidia convertia en despotisme la direcció del amo, y del despotisme neixian las rebelions, quinas lloytas en resum esterilizava la ciencia del nu y ls treballs dels altres.

Está clar que l' trascur de tants pochos anys era insuficient pera convertir en agricultor á un advocat; está clar qu' aquell jove adinerat, provehit d' estudis, careixia de tota educació agricola y d' aquí l' enfarfeh de complicacions que brollava continuentment entre l' agrónomo y ls treballadors y que donavan per resultat balansos desastrosos.

La vista d' aqueix quadro ns ompli de pena, perque mentres no s' fonda en íntim consorsí l' teorich y l' practic, l' agrónomo y l' pagés, no naixerá lo verdader agricultor.

No basta que l' terratinent disposi d' un abundant caudal, y sigui un agrónomo aprofitat ab tots los estudis de física, química, mineralogia, botánica, zoologia, geologia, mecánica, economia, administració, etc. etc. necessita, ademés de tot aixó, una educació agricola, condicions de carácter, de constancia, de paciencia y un cúmulo de qualitats que no s' aprenen en l' Universitat, ni en la Granja, sino solament en la vida senzilla, en la vida de familia en un poble agricola.

Está clar que ls futurs agricultors no han de cursar la carrera de lleys com s' usava antigament, sino que sos estudis s' han de dirigir al comeixement de las ciencias auxiliars de l' agricultura, pero en eixos estudis encara hi ha molt d' enguany tal com se fan actualment.

S' envian jovens de setze á vint anys á las Escuelas d' agricultura nacionals ó extrangeras ó á las Universitats, y com que tots aquets centres docents se troban en ciutats populosas, ademés de la ciencia, aprenen de retirá tart y matinejar poch, á frecuentar lo café y l' teatro, á relacionarse solament ab personas de bonas formas socials y tots aquets hàbits adquirits los inutilisaran pera la vida del camp y pera identificarse ab la gent pagega que ls ha de rodejar.

Las ciutats estan plenas d' agricultors estudiosos que no s' poden avenir ab la vida campestre, perque las lloytas del poble, lo disgust de ésser mirats continuentment com soberbis per sos convehins, la falta de tracte social y las llargas nits d' hivern han sigut molestias superiors á sas forsas y se n' han anat á viure á ciutat mentres en ses fincas hi creix espantosament lo gram y la canyota y ls masovers emigran perque ls falta l' apoye que l' capital y la ciencia los hi devia haver de prestar.

En cambi, si enterren los fills en lo poble que nasqueren, sense ilustrarlos en las ciencias físich-quimicas que tan necessarias son á un agricultor inteligent, com no es natural, en lo suposat que tingui un patrimoni regular, que s' entregui personalment á las feynas del camp, y per altre part no hi ha camp obert en lo treball de llur inteligencia ni s' pot ocupar en l' anàlisis de terra, abonos ó vins, ni discorre sobre l' azoe, la potassa ó l' fósforich, sobre l' preu que resulta l' kiló de dits elements que componen tant los abonos quimichs com los orgánichs, ni sobre ls sucres, proteina y grassa dels elements del bestis, ni sobre les múltiples fermentacions del vi, y com en sas innovacions tots se li farán obstacles, no li queda altre remey que seguir l' antiga rutina sense donarse

compte, ni entendre res de le que 'l sol, la llum, lo calor, lo fret ó 'l temps influeixen en los productes que porta entre mans. Per aixó la cassera 'l café, lo tresillo, y la política son l' únich modo de matar lo temps:

Agermanar las cienóias y l' educació agrícola es la solució d' aquest problema.

Quelcom pot obtindre fent que 'ls joves se dediquin als estudis tecnichs solament fins als 18 anys, procurant que per compte d' obtindre 'ls títuls de batxiller y d' enginyers agrónoms, cursin tant sols las assignaturas que siguin mes indispensables, y complementant sa instrucció mes tart ab lecturas y si pot esser professors a domicili que en pochs dias los hi solventin alguna dificultat que se 'ls presenti, ab visitas a esplotacions análogas a las sevas y ab estancias de pochs mesos en laboratoris escolars ó instituts.

A Italia hi ha professors ambulants que durant lo temps del vermá s' ofereixen a dirigir la vinificació, y durant l' any a resoldre a domicili las dificultats que 's presentin.

Pero 'l millor remey seria lo que aconsellan molts, que las Gracjas Experimentals deurian instalarse lluny de las capitals, en petits poblats.

Si aixís fos, si en cada comarca agrícola hi hagués una escola agrícola especial del conreu del país, vitivinícola en los centres vinaters, de bestiar en sa comarca, d' olivas y olis en altres, de selvicultura, de camps y prats etc. serian lo bressol y 'l consultori d' ilustrats agricultors, y progressaria sens entrebanchs l' art de la terra.

MANEL RAVENTÓS.

ARTS Y LLETRES

Excursions per Galicia

SANT ANDREU DE TEIXIDO

Anexe a la feligresia de Santa María de Regoa y situat entre la punta Candalaria y 'l Cap Ortegá, en la vertent Nort de la Capelada.

He tingut sempre grans desitjos de visitar lo santuari de Sant Andreu de Teixido. Aquellas caravanes de romeus que veyan passar tot cantant per los carrers del meu poble, me feyan enveja, m' incitavan a seguir-les, pera tornar després molt orgullós ab un bastó guarnit de rosquillas y escapularis.

Lo camí era lo que 'm feya més bassarda; las notícias que d' ell me donavan mullavan bastant la xardor del meu propòsit. ¡Si no 'm cansés! Si 'ls peus resistís sin lo mal camí! Y encare havia de contar que 'm podían molestar lo sol, lo vent y l' aygua, eterns competidors de l' atmósfera, sempre en maviment, disputentse 'ls puestos, ocupantse la vagant, pera cremarnos, aturdirnos ó posarnos com a xops.

Devant d' aqueixas dificultats vaig expremre lo meu magí buscant un medi de sortir del apuro, y á copia de rumiar y reflexionar seriosament, vaig comensar a entreveure la formas de la solució, comensaren a dibuixarse fantasmagóricament, pero claras á no poguer més, las quatre potas d' un cavall y un paraygua obert demont.

M' atormentava encare l' idea de que jo no pogués ser un bon cavaller, y que una cayguda podia costarme cara; pero 'm feu decidir la observació sensata de que per poch que sapignés anar á cavall, he podia collocarme al nivell de la fogosetat de nostres mansos cavalls del país.

Lo agradable de la excursió y la meva persuasiva elocuencia, conseguiren la bona companyia d' alguns amichs; y alegres com unas pascuas, més trempats que un pésoi, ab un temps fet a propòsit per las circunstancias, un matí dels primers dias de Setembre, quan lo sol comensava a desvetllarse, prenguerem lo camí de Castella.

Sis lleguas, amidadas per la gallega, ens separava del santuari. Ens dirigirem primer a Cedeira; allí pensavam recullir alguns agregats á l' embaixada.

Desde aqueix punt se comensa a pujar, passant per Regoa, lo Carbalall, las Pontigas y altres molts poblats. A la dreta, y ja en las alturas de la Capelada, se divisa una altra capella de molta devoció; Sant Roch de Reboreda. Al atensarse á Teixido se venhen los amilladoiros, grans munts de pedras que van formant los romeus á dreta y á esquerra del camí. Tothom que per primera vegada acut a visitar lo miraculós sant, deu tirar en ella una pedra portada de molt lluny. Son monuments perdurables, testimonis mots del religiós tránzít, llibres de pedra afont lo pelegrí estampa la seva firma, estadística piadosa.

Desde tot arren se veu Sant Andreu de Teixido; pero per tot arren hi cal suar. Per mar es impossible arribarhi: dret y pelat, espatat de rocas erissadas y 'l persistent onatge del mar lliure. Seria perillós abordarhi: las llanzas s' estrellarian contra las rocas.

Per terra hi ha dugas costas horribles, la gran y la retite; la una pels que van á cavall, l' altra pels que van á peu, si volen fer dressera. Desde dalt sembla que 'l santuari toca al mar; desde baix sembla que toqui als núvols. Fa por, horroritza, fa erissar los cabells pensar que s' han de vencer aquellas murallas.

Y hi ha romeus que las baixan de genolls, deixant entre las punxagudas y fortas pedras d' aquella infernal baixada la roba y la pell rajant de sanch! Nosaltres havém presenciat lo sacrifici d' un nou y una dona; lo primer passava sostingut per dos companys, ab ferma resignació. La dona baixava sola, ab immens treball, constant gran pena desferse dels embrassosos plechs de sos vestits.

¡A pochs passos nostres rodolà un bon tros per falta d' apoyo!

¡No pot darse en lo mon mejor cástich!

¡Sacrosanta religió! ¡Envejables creencias!

En Teixido no 's fingeix. Alló es or pur. Los que hi van hi van impulsats pel seu cor. A ningú s' hi obliga. Tothom camina lliurement. Y no son tots pobres pagesos, també hi ha gent d' upa, manates, com diuhen en lo país. De totas parts hi va gent.

Pregantémoshi d' hont venen. ¡A h. señor, traémosle andadas mais de corenta legoas! Un queda blau al escoltar tal declaració.

Nosaltres també baixém. No 'ns haviam pas de quedar com Moisés sobre 'l mont Nebo, veyentla y desitjantla.

Lo temple está rodejat de casas que 'ns recordavan las de Almaden y Rio-Tinto. L' exterior no té res de notable. L' interior es modestísim, casi pobre, y 'ls altars están pintats ab premeditació y alevésia.

Los devots entregan ses ofrenas, compran obgetes benehits, se 'ls fa tocar al sant, adoran un os de Sant Andreu, resan devotament y surten al pati á ballar, brinquejant com si tal cosa al só de las panderetas, no satisfets encare de lo molt que han sofert sos peus. Tot suant se rentan en una font d' allí á la vora, quina aygua corra entre brosserals ab un sabor y una frescor incomparables, y diu tothom que ningú may s' ha constipat.

No se 'n van sens haver avans ohit missa; los que arriban á la tarda passen la nit al ras ó s' acullen en los improvisets «hôtels» pera dormir á munts, cap-y-colats.

Teixido se anomena aixís per l' abundancia de teixos que creixian en sas cingleras.

Los pelegrins han sigut los autors de la devastació, ningú se 'n torna á casa sense portar una rama de teix guarnida de rosquillas, en quin centre penja un Sant Andreu de la mateixa pasta. La escassetat fa que s' hagin de portar d' altres parroquias ramas d' aqueix arbre tan indispensable.

¡Un romeu sense bastó! Seria tan absurdo com si 'l suprimissen á Sant Joseph.

La miraculosa imatge que tant se venera, contan que s' aparegué entre las rocas del msr.

Alguns atrevits han volgut registrar aqueix sagrat recinte conegut per la barca del sant y s' han perdut perdut pera sempre, non se soupo mais d' eles, no s' ha sabut maymés d' ella. Aixís ho pregona la llegenda, corrent de boca en boca y escampantho pel país. Lo escarpat y perillós de la costa fa passar las ganas de exploradoras aventuras. Entre la bullidora escuma de las furiosas onadas, trenhen las punxagudas rocas sas negras y descarnadas formas com si fossen espantables monstres atalayant la presa, esperant als imprudents. Un cuadro dels «Trelladors del mar».

Varem menjar despiadadament. Teixido es lo mellor aperitiu que 's coneix. Las emanacions del mar, los ayres de la montanya, lo cansansi, la satisfacció y quelcom que no s' esplica, ocasionan las impacients pessigollas de la gana. Asseguts el tombant de las estovallas cobertas de cosas alimenticias, gosavam d' una decoració superba. De entant entant llensavam la mirada contemplant l' incessant va-y-vé de la gent del poble, y era un espectacle encantador veure al lluny pujar y baixar pels curriols aquellas figuretas de colors.

Nos arreglarem per la tornada. Fa pena l' haver de deixar tot alló, sembla qu' hagim de perdre quelcom que no hagim de tornar á trobar; y es la devoció, lo fervor, la fé cega que allí domina y que 'ns subjuga dolorosamente.

Aixís fou que ab aquesta impresió y 'l sempitern parlar d' una pastora que 'ns anava al devant, ens trobàrem de cop y volta enredats en la costia petita, ab

gran perill dels genets, forsats á donar mostres d' equilibri. No 'n va caure més que un, donant sa cayguda peu á divertidas burlas.

Ja tart, fondejarem en Cedeira. La tornada sigué manifestació animadíssima de las emociones y pensamientos respectius. Se feren los més substanciosos comentarios. La nit estava com las infantas, sereníssima. Las lluernas senyelavan lo camí. Lo més alegre de la partida regalá lo mot de la fin, com diuhen are.

La patent ó siga la exclussiva en la fabricació y venda de rosaris, medallas y altres obgetes que 's compran en Teixido, perteneix y ha pertenescut sempre al govern del santuari; clandestinament, fa ja bastants anys, s' arribaren á fondrer en Ponte del Cabo, poblet d' allí prop, unas imatges de metall molt petites que forman part de tals articles, y que 's venian extraoficialment en calitat de llegítimas.

Furiós aquell á qui dolían prendas y sens posarse d' acort ab la gramática, ne doná part al quefe del resguard de la següent manera: «Señor D. Francisco: tengo noticias de que en Porto de Cabo se hunden San Andreses extrangeros.»

Las nostras riallas feren lladrar á tots los gossos del poblé.

GALO SALINAS.

Trad. per J. A.

CRÓNICA

OBSERVACIONES METEOROLÓGICAS del dia 17 de Setembre de 1897

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' observació	BARÓMETRE aneroide	GRAU d' humitat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER particular
9 m.	754	82		5'	Ras	
3 t.	764	78				

HORAS d' observació	TEMPERATURAS			VENTS direccio	NUVOLS	
	Maxima	Mínim.	Term. tipo		classe	can
9 m.	Sol. 37	13	27	S.		0%
3 t.	Sombra 28		24	S.	Jr ras	0%

En la parroquial iglesia de Sant Francesch tindrà lloch avuy lo primer Aniversari de la mort de don Ramón Martí Pallejá, pare del que fou de nostres particulars amichs D. Ramón, D. Martí y D. Joseph.

En aquest número publiquem un preciós article de nostre amich, lo celebrat escritor gallego en Galo Salinas, que recomaném als nostres lectors. Es una deliciosa descripció de paisatjes y costums d' aquella terra tan hermosa com menyspreuhada.

Aquesta nit en lo tren exprés, arribarà á nostra ciutat l' oculista pera las malalties dels ulls lo Dr. Biada, qui estará entre nosaltres lo diumenge y dilluns rebent en consulta en son domicili, Arrabal alt Jesús, núm. 38, Casa Correns.

Segons diu la premsa de tots colors, lo govern ha disposat la creació de càtedras de llenguas tagala y visaya, pera ensenyarlas als espanyols que han d' anar á governar y administrar las Filipinas. No seria mal que hi anyadessin alguna assignatura de moralitat administrativa, puig que ab la práctica de la tal potser que 'ns haguessim estalviat la present insurrecció, ab lo qual lo govern may hauria pensat ab la creació d' aqueixas càtedras.

Per lo vist, deu ser de molt profit aixó de que 'ls funcionaris públichs sápigán la llengua que parlan los pobles que governan, pero no mes ho deu ser per Filipinas, perquè ni á Catalunya, ni á Vasconia ni á Galicia veuhen empleats forasters que parlin sos idiomas respectius, sinó que tots parlan lo castellá. Y si aquest poble que governan se dirigeixen á ells per lo que necessitan en sa propia llengua, aquesta es menyspreuhada y no son atesos, per mes que 'ls amparin las lleys fonamentals y accidentals del estat.

¡Oh, consecuencia de nostre paternal centralisme!

A 69.000 pessetas puja lo recaudat en aquesta provincia per redempcions del servey militar durant la primera quinzena del mes corrent.

Assegura El Globo que preocupa per la agitació carlista, lo Vaticá ha enviat instruccions al Nunci pera que recomani al clero espanyol que no prengui cap part en la cuestió política y fassi ressaltar las ventatjas del régimen actual.

Ja 't dich jo que Sa Santedat posa en un bon apretó al clero espanyol, perquè vaja, com s' ho arreglará pera fer ressaltar las ventatjes del régimen actual? No

mes hi ha un medi: agafar per punt de comparació la época mes tenebrosa de la Edat-Mitja.

Ab motiu de las próximas festas de Nostra Senyora de la Mercé, la companyia de Tarragona a Barcelona y Fransa se proposa establir billets d' anada y torçada, de 2.ª y 3.ª classe, a preus reduhits, desde varias estacions de sas líneas a Barcelona. En breu se publicarà lo cartell anunciant preus y condicions.

La nova alsa experimentada per los cambis sobre l'extranjer, y les probabilitats de que continui, preocupan extraordinariament als homes de negocis. La premsa aconsella l'estudi del assumpto pera aminorar los perjudicis que causa al comerç de la importació.

Desde Igualada telegrafia a *El Noticiero*:

Igualada, 15, a las 7 n.

Varis cabos dels somatents armats perteneixents a aquest partit é individuos de representació que forman part dels mateixos, s' han presentat al quèfe auxiliar de dit país, capitá d' infanteria don Pau Mercader Vives, ab objecte de protestar, indignats, de la calumniosa especie vertida en *El Imparcial* respecte a que secundarxin los moneigs dels carlistas, afegint que tenen ofert son incondicional apoyo a las instituciones.

La *Dinastia*, diari conservador mercantil de Barcelona, en la secció telegráfica de la edició corresponent al dia 17 del corrent mes, inserta entre altres telegramas, lo següent:

Madrid, 16, a las 11 matí.—Se confirma, segons informes de Nova York, que l' departament de Marina y l' almirall quèfe de la escuadra, tenen ultimats los plans pera una acció ofensiva y defensiva contra Espanya, per lo que pugui ocorre.

Tots los barcos de la escuadra nortamerica están llestos pera navegar y actualment s' ocupan en exercicis y maniobras, ensejant lo que farian contra la escuadra espanyola.

Y en lo mateix número en la secció que titula «Notas sueltas» fa l' següent comentari:

«Al dir dels filibusters y de sus tornavoces de por acá, los Estados Unidos van a menjársens qualsevol dia ab sa escuadra y son plan complet d' operacions navals contra Espanya.»

No falta més sino que Mr. Woodford d' una palmada desde la fonda en que diuen que viurá en la Cort, pera que repercuteixi en forma de canonadas al altre costat del Atlántich.

Mitjansant tan terroríficas noves, nostres valors han suferit alguna baixa mentres que 'ls cambis han pujat bastant.

Y visca 'l patriotisme.»

Lo patriotisme conservador mercantil de la mateixa *Dinastia*.

Fes lo que jo dich y no fassis lo que jo faig.

¡Quin patriotisme!

Tot lo clero de Mallorca se mostra escandalisat y está formulant una enérgica protesta, per haverse incautat lo govern d' uns terrenos de Lluch, que eran de propietat de dit clero. Fins lo bisbe de Palma ha excomunicat a Navarro Reverter.

De cada dia aném veyent cosas noves, y n' anirém

veyent mes encare. Es molt *bizarre* veure a un bisbe católich excomunicant a un ministre d' un govern católich! Pero lo que dirá 'l ministre d' Hisenda:—Ja pots excomunicar mentres me deixis fer la meua!—Y passarà que vindrán governs molt católics y molt amichs del clero que ab la capa de la amistat li anirán pelant lo poch que respectá 'l condemnat Mendizabal, y quan ja no trobin bens públics pera vendre, vendrán fins los bens... espirituals.

Lo recaudat ahir per concepte de Consums en la Administració d' aquesta ciutat, puja a la caantitat de pessetas 901'02.

SECCIO OFICIAL

Institut de 2.ª ensenyansa de Reus

Desde 'l dia 15 del corrent a las 10 del matí donaràn principi en aquest Institut los exámens d' ingrés pera la 2.ª Ensenyansa continuant fins lo dia 30, los dilluns y divendres de cada setmana.

Los aspirants, al acte de solicitar examen presentarán la partida de naixement ó la cédula personal si fossin majors de 14 anys, satisfent com drets, 5 pessetas en metàlich, una pólissa d' una pesseta, un timbre del impost de guerra de deu céntims y altre móvil del mateix valor.

Lo que d' ordre del M. I. Sr. Director se fa públich pera coneixement dels interessats.

Reus primer de Setembre de 1897.—Lo Secretari, Lluis de Olavarrieta.

Registre civil

del dia 17 de Setembre de 1897.

Naixements

Cap.

Matrimonis

Joseph Marca Llauredó ab Josepha Pallicé Capdevilr.

Defuncions

Casilda Hernandez Gras, 42 anys, Presó, 10.

SECCIO RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Sant Tomás.

CULTS RELIGIOSOS

Parroquia de Sant Francesch

Continua lo Septenari de Ntra. Sra. dels Dotors. Diumenge próxim vinent a dos cuarts de 8 del matí tindrà lloch la Comunió general; y a dos cuarts de 5 de la tarde 's fará l' últim dia del Septenari, cantant-se la Corona Dolorosa de la Verge, predicant lo Reverent Mossen Jaume Benages Coadjutor de Salou y la Benedicció Papal ab lo cantich del «Stabat Mater».

Sant de demá.—Sant Jenaro.

SECCIO COMERCIAL

Moviment del port de Tarragona

BARCOS A LA CARGA

Dissapte 18

Pera Génova vapor «Unione», que despatxan los senyors Casaseca y Terré.

Pera Nova-York y Filadelfia y sense trasbordo sortirà sobre 'l 20 del corrent lo vapor inglés «Pawnee», son agent D. Modest Fenech.

J. Marsans Rof

Representant: JOAQUIM SOCIATS
CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS

Última hora de la Bolsa de Barcelona a las 4 de la tarde d' ahir:

Interior	64'70	Filipinas	
Exterior	80'90	Aduanas	96'12
Amortizable	78'75	Cubas 1886	95'50
Fransas	18'15	Cubas 1890	79'77
Norts	22'85	Obs. 6 0/0 Fransa	94'25
Exterior París	60'30	Obs. 3 0/0	51'44
París	33'10	Londres	33'55

Se reben ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y París.

Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los paissos.

BOLSA DE REUS

Cotisations realitzadas en lo dia d' ahir a Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Interior	54'68	Fransas	18'90
Exterior	80'88	Cubas vellas	95'56
Colonial		Cubas novas	79'87
Norts	22'30	Aduanas	96'25
Obligacions Almones	79'87	Oblig. 3 0/0 Fransa	51'44
		Filipinas	93'15

PARIS

Exterior. 69'68 Norts. 33'55

GIROS

París. 33'40 Londres. 33'55

Cambis corrents en lo dia d' ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan Vallés, D. Joan Llauredó Prats y D. Joan Vallés Vallduvi.

Londres	90 d/f.	00'00 diner	8 d/v.	00'00
París	8 d/v.	00'00	Marsella	00'00

VALORS LOCALS DINER PAPER. OPER.

ACCIONS	010	010	010
Gas Reusense	850		
Industrial Harinera	600		
Banch de Reus	500		
Manufacturera de Algodon	100		
C. ^a Reusense de Tranvias			
privilegiadas al 5 per cent.	415		

ANUNCI PARTICULARS

Colegi de la Inmaculada Concepció

DIRIGIT PER

D.ª Magdalena Martorell

Carrer de la Font, núm. 2 principal

Lo 15 del present mes comensan las classes corresponents a la Instrucció primaria elemental y superior, aixís com las de música, dibuix y francés. S' admeten mitj-pensionistas y recomenadas.

Ferrocarril económic de Reus a Salou

Servey de trens que regirà desde 'l dia 1 de Stembre de 1897.

SORTIDAS DE REUS.—Matí: 4'10, 6'44, 9'06.—

Tarde: 12'35, 2'32, 3'48, 6'20.

SORTIDAS DE SALOU.—Matí: 4'56, 7'32, 10'46.

Tarde: 1'57, 3'12, 5'10.—Nit: 7'25.

Las horas se regirán per lo meridiá de Madrid.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

PRIMER ANIVERSARI DE LA MORT DE

D. RAMÓN MARTÍ PALLEJÁ

OCORREGUDA LO 7 DE SETEMBRE DE 1896

Q. E. F. D.

Sos desconsolats fills D. Ramón, D. Martí y D. Joseph, fillas políticas D.ª Adelsida Roig, D.ª Josepha Font y D.ª Providencia Dols, nets, germanas D.ª Raimunda y D.ª Concepció, germans polítichs D. Tomás Martí y D.ª Amalia Parés, cosins y demés parents, al recordar a sos amichs y coneguts tan sensible pérdna los hi pregan lo tingan present en sas oracions y se serveixin assistir al ofici que en sufragi del ànima del finat, se celebrarà, avuy, dia 18, a las 10 del matí en la parroquial iglesia de Sant Francesch, de lo que rebrán especial favor.

Reus 18 de Setembre de 1897.

No s' Invita particularment.

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona
 5:04 m. correo (Per Villanová y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.
 8:56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y dissabtes, (per Vilafranca)
 12:11 t. mercancías, segunda y tercera.
 4:57 t. correo (per Vilafranca.)

De Barcelona á Reus
 5:25 m. (per Vilafranca)
 9:46 m. (per Vilafranca).
 15:8 t. per id.
 7:39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes.)

De Reus á Mora
 9:33 m.—1:04 t.—3:10 t.—7:19 y 9:57 nit.

De Mora á Reus
 4:24 m.—8:00 m.—12:05 t.—6:04 t.—7:36 n.

De Reus á Tarragona
 8:30 m.—9:47 m.—2 t.—7:04 t.

De Tarragona á Reus
 7:30 m.—12:25 t.—4:30 t.—8:20 n.

De Reus á Lleyda
 8:10 m.—5:23 t.

De Lleyda á Reus
 5:50 m.—3:50 t.

De Reus á Vimbodí
 1:28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Vimbodí á Reus
 9:53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Tarragona á Valencia
 9:30 m. y 11:30 n.

De Valencia á Tarragona
 11 m. y 6:30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-BEUS

Horas d'arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 8:30 m.

De Barcelona (per Tarragona) 8:30 m.
De id. directe 10:30 t.
De id. id. 11:30 t.
De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7:30 t.
De Madrid y Zaragoza 2:30 n.
De Lleyda y Huesca 7:30 n.

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona lo 7 y 27 de Noviembre y 15 y 19 de Diciembre del corriente any. Los de Cuba surten de aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinario.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de refors á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Per Barcelona á las 5:00 m.
Per id. á las 2:00 t.
Per Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m
Per id. id. (per idem) á las 2:00 t.
Per Tarragona, directe á las 7:00 n.
Per Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrasa y **saslines á las 8:00 m.**

Per Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1:00 t.

Los pobles servits per peatons á las 9:00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que s deposita en los buxons després de la sortida del correo de Madrid, se li donará sortida á las 7 de la nit per Tarragona.

Biblioteca Regionalista

Llibreria Regional, carrer de Jesús, 31

- SECCIÓ CATALANA**
- «Lo Catalanisme», per Valentí Almirall, 10 rals.
 - «Quadros», per Emili Vilanova, 2
 - «La Dida», per Joseph Feliu y Codina, 2
 - «Cartas Andorranas», per Joseph Aladern, 2
 - «Costums típicas», per id., 2
 - «Alcover», monografia, per id., 2
 - «Poesias», per Manel Marinell, 2
 - «Oda á Barcelona», per Jacinto Verdagner, 4
 - «Lo Pl de las tres brancas», per id., 2
 - «L' Aglenya», per Ramon Masferrer, 4
 - «Croquis Pirineenchs», per J. Massó Torrents, 12
 - «La Fada», per id., 4
 - «Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó, 2
 - «Anant pel món», per Santiago Russinyol, 16
 - «Les Croniques catalanes», per Gabriel Turell, 12
 - «Obres catalanes», per Joseph Izart, 20
 - «Poesias», de Joan Maragall, 8
 - «Alfades», per Emili Guanyabens, 8
 - «Fruccidors», drama, per Ignaci Iglesias, 8
 - «Montalbas», per Bosch de la Trinxeria, 12
 - «Quan jo era noy», per A. de Riquer, 20

- «Música vella», per E. Doria y Bonaplata, 12
 - «Figura y paisatge», per Narcís Oller, 12
 - «Tascant per les Serres», per J. Pons y Mas-saven, 12
 - «Espectres», per Enrich Ibsen, 8
 - Obras dramáticas de la biblioteca del «Teatro Regional», á meytat de preu.
 - «Cansons Catalanes», harmonisades per Enrich More-ra, han sortit:
 - «Sant Ramon», 2 rals.
 - «Plany», 2
 - «El Maçoudia», per Brunet y Bellet, 4
- SECCIÓ CASTELLANA**
- «España tal qual es», per Valentí Almirall, 4 rals.
 - «Patria y Región», per Salvador Golos, 12
 - «Un ensayo de Regionalismo», per Joan Mañé y Flaquer, 2
- SECCIÓ GALLEGA**
- «Odas de Anacreonte», per Florenci Vaamonde, 5 rals.
- Además están á la venda diferents obras de celebrats literats catalans, castellans y extranyers.

Societat general de transports marítims á vapor de Marsella

Serveys del mes de Setembre de 1897

LINEA DIRECTA PERA 'L RIO DE LA PLATA

Sortirà de Barcelona lo dia 21 de Setembre directament pera Montevideo y Buenos Aires lo magnífich y ràpid vapor francés

FRANCE

LINEA PERA 'L BRASIL Y RIO DE LA PLATA

Sortiran de Barcelona pera Rio Janeiro, Santos, Montevideo y Buenos-Aires los grandiosos y acreditats vapors francesos

lo dia 21 de setembre lo vapor «France»
lo dia 26 » » «Provence»

Consignataris á Barcelona, RIPOL y C., Plasse de Palacio.—Barcelona.

D. RAMÓN MARTÍ PALLERÀ

COORDINADA LO 7 DE SETEMBRE DE 1897

PRIMER ANIVERSARI DE LA MORT DE D. RAMÓN MARTÍ PALLERÀ

El dia 7 de setembre de 1897 se celebra el primer aniversari de la mort de D. Ramon Martí Pallerà, el gran poeta català. Per commemorar aquest dia, se ha organitzat una gran festa que tindrà lloc a les 8 del vespre al Teatre de la Plaça de Catalunya. La festa consistirà en una representació dramàtica basada en la vida i l'obra del poeta, seguida d'un concert amb les obres més importants de Martí Pallerà. També hi haurà un discurs commemoratiu i un sopar de gala. Se sol·licita la presència de tots els catalans que ho puguin fer. El preu de l'entrada és de 50 cèntims. Les entrades es poden comprar a les botigues de llibres de la Plaça de Catalunya.